

پیش نویس دستورالعمل رسیدگی به تخلف های

پژوهشی

در تحقیقات علوم پزشکی در ایران

پیش نویس چهارم

فروردین 1389

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳	مقدمه
۴	فصل اول: تعاریف و مصادیق
۶	فصل دوم: اصول رسیدگی به تخلفات پژوهشی
۱۱	فصل سوم: ارکان و نحوه رسیدگی به تخلفات پژوهشی
۱۳	فصل چهارم: رسیدگی
۱۳	الف: دریافت گزارش ها و شکایات
۱۴	ب: تصمیم گیری توسط هیات تخلفات پژوهشی
۱۵	ج: بررسی و تحقیق
۱۶	د: اعتراض به نظر هیات رسیدگی
۱۷	و: تصمیم گیری و صدور حکم
۱۸	ه) ملاحظات لازم در مورد مدعی و مدعا علیه
۲۰	فصل پنجم: جریمه ها
۲۱	ضمیمه شماره ۱: نمودار مراحل رسیدگی به تخلفات پژوهشی

مقدمه

در سالهای اخیر شاهد شکوفایی و دستیابی به مرزهای دانش به دست جوانان و متخصصین این مرزو بوم بوده ایم. صیانت از دستاوردهای که با تحمل رنج و زحمت بسیار توسط محققین و دانشمندان عزیز کشور حاصل شده است وظیفه تمام اعضای جامعه علمی و مسئولین کشور می باشد. در سایه افتخارات موجود و توسعه تحقیقات علوم پزشکی و تلاشهای مقدس محققین کشور، به ندرت بد اخلاقی ها و سوء استفاده های علمی باعث آزردهی جامعه علمی کشور شده است. به دلیل اهمیت و حساسیت های ملی و بین المللی بروز حتی موارد معدود تخلفات پژوهشی تاثیر بسیار زیادی بر جایگاه علمی کشور خواهد داشت. در این راستا دستورالعمل رسیدگی به تخلفات پژوهشی در معاونت تحقیقات و فن آوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تدوین گردیده است.

این دستورالعمل ضمن ارائه تعاریف و مصادیق تخلفات پژوهشی و شرح جزئیات مراحل رسیدگی به تخلفات پژوهشی کمک خواهد کرد ضمن توجه به ابعاد مختلف تخلفات صورت گرفته، مراکز علمی کشور از روش های یکسان و مناسبی برای رسیدگی به تخلفات بهره مند شوند و بدور از هرگونه سوء ظن و تعارض منافع به موارد به تخلف رسیدگی نمایند.

پیش نویس حاضر حاصل تلاش محققین و مسئولین کشور می باشد و امید است با تکامل آن سند مناسبی برای برخورد با این مشکل باشد. البته علیرغم حساسیت موضوع و اهمیت توجه به نقش باز دارندگی آن نسبت به افراد سودجو و تخلفات شدید پژوهشی، لازم است از افراط و تفریط در مسیر رسیدگی ها پرهیز شده و با رعایت اخلاق حرفه ای اقدامات ضروری صورت پذیرد. در این فرصت از تمامی دست اندرکاران و صاحب نظران در خواست می شود با دقت ویژه پیش نویس موجود را بررسی کرده و نقدها و نظرات اصلاحی خود را در اسرع وقت ارسال نمایند. با در نظر گرفتن پیشنهادات و انتقادات رسیده دستورالعمل نهایی رسیدگی به تخلفات پژوهشی در حوزه علوم پزشکی در کشور تدوین شده و در اختیار دانشگاهها قرار خواهد گرفت.

به همکاری و همفکری شما عزیزان امید داشته و نظرات ارزشمند شما را در اصلاح پیش نویس حاضر راهنمای ما خواهد بود.

دکتر کاظم زنده دل
رئیس دفتر توسعه و ارتقاء اخلاق پزشکی

فصل اول: تعاریف و مصادیق

هر گونه نقض یا تخلف از راهنماها و دستورالعملها و کدهای اخلاق تخلف پژوهشی محسوب می‌شود. تخلفات پژوهشی مشمول رسیدگی این دستورالعمل شامل موارد زیر می‌باشند:

۱. نقض یا تخلف از مفاد کدهای اخلاقی در پژوهش‌های علوم پزشکی شامل آسیب مادی، جسمی و یا معنوی به آزمودنی‌ها که به عمد یا به علت کوتاهی رخ دهد، عدم اخذ مجوز از کمیته اخلاق، عدم رضایت آگاهانه از آزمودنی‌ها، نقض محرمانگی و افشای اسرار شرکت‌کنندگان.
۲. جعل شامل ساخت، ثبت و انتشار داده یا نتایج یک تحقیق به صورتی که داده یا نتایج مذکور اصلاً وجود نداشته است.
۳. تحریف شامل تغییر یا حذف عمده داده‌ها، مراحل و روش مطالعه، تجهیزات و مواد مورد استفاده در مطالعه و یافته‌های تحقیق به صورتی که با داده یا یافته‌های واقعی متفاوت باشد.
۴. سرقت ادبی^۱ نوشته و یا اعتبار شخص دیگر شامل کپی کردن کامل یا بخشی از نوشته، مقاله و یا پروپوزال یک فرد دیگر بدون استناد و ارجاع مناسب به صاحب آن.
۵. نویسنده پنهان^۲ شامل حذف نام فرد یا افراد حائز شرایط نویسندگی، از فهرست اسامی نویسندگان در یک نوشته علمی در هنگام انتشار و یا انجام و انتشار نتایج برای دیگران بدون ذکر مشخصات مشارکت‌کنندگان در نوشته و یا مقاله.
۶. عدم اظهار یا اظهار کذب تعارض منافع^۳ شامل عدم اظهار اطلاعات مربوط به بودجه، افراد و یا موسسات حمایت‌کننده و مرتبط با پژوهش و یا اظهارات غیر واقعی در این ارتباط.

تبصره ۱: سایر موارد تخلف از کدها و دستورالعمل‌های پژوهشی کشور که در این دستورالعمل ذکر نشده است توسط هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی بررسی شده و در صورت اثبات تخلف، یکی از مجازات‌های انتظامی شامل احضار و اخطار شفاهی، اخطار کتبی با درج در پرونده و توبیخ کتبی با درج در پرونده برای متخلف در نظر گرفته خواهد شد و در صورت تکرار، بر اساس

^۱ plagiarism

^۲ Ghost author

^۳ Conflict of interest

این دستورالعمل مراحل رسیدگی بصورت کامل انجام شده و اقدام مناسب صورت خواهد گرفت.

غیر قابل استناد

فصل دوم: اصول رسیدگی به تخلفات پژوهشی

اصل ۱: حمایت از مدعی، شهود و افراد دخیل در رسیدگی

1. رای صادره وفق موازین قانونی مانع از رجوع متخلف محکوم علیه به مراجع قضائی نیست.
2. اعضای مؤسسه یا دانشگاه مربوط به هیچ وجه نباید در صدد تلافی نسبت به مدعی، شهود و اعضای هیات تخلفات پژوهشی برآیند، هر گونه تخلفی از این اصل باید به هیات مرکزی تخلفات گزارش و مورد رسیدگی قرار گیرد.
3. یک هفته قبل از شروع مراحل رسیدگی اسامی اعضای هیات رسیدگی با حفظ امانت کامل به اطلاع مدعی علیه برسد. در صورتیکه مدعا علیه با ارائه مدارک کافی موجبات رد دادرسی برابر قانون آئین دادرسی مدنی و هر گونه تعارض منافع دیگر را با هر یک از اعضای هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی اعلام نماید، رئیس هیات باید اقدام لازم را به عمل آورده و با بررسی اظهارات آنها در صورت نیاز تغییرات لازم را در ترکیب هیأت بررسی کننده و تحقیق اعمال نماید. در غیر اینصورت اظهارات رسیده و دلایل خود مبنی بر عدم توجه اعتراض های مذکور را ضمیمه پرونده نماید. به این موضوع باید در گزارش ها نیز اشاره شود.
4. زمینه های وجود تعارض منافع شامل موارد زیر است:
  - الف: داشتن مقاله و یا پروژه تحقیقاتی مشترک در 5 سال اخیر با یکی از طرفین دعوا
  - ب: موارد تعارض منافع بر اساس ماده 91 قانون آئین دادرسی دادگاههای انقلاب و عمومی در امور مدنی:

1. قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم از هر طبقه
2. اعضای هیات رسیدگی قیم یا مخدوم یکی از طرفین دعوا باشد و یا یکی از طرفین دعوا مباشر، مسئول و یا متکفل امور عضو هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی و یا همسر وی باشد.
3. عضو هیات یا همسر و یا فرزندان او وارث یکی از اصحاب دعوا باشد
4. عضو هیات سابقا در همین موضوع دعوا به هر شکل اظهار نظر کرده باشد.

5. عضو هیات یا همسر و یا فرزندان او با یکی از طرفین دعوا، همسر و یا فرزند او دعوی مطرح داشته باشد و یا از صدور رای قطعی کمتر از 2 سال گذشته باشد.
6. عضو هیات و یا همسر و یا فرزند او دارای نفع شخصی در موضوع مطرح باشد.

اصل 2: حمایت از مدعا علیه

1. افرادی که بر علیه آنها شکایت مطرح شده ولی پس از رسیدگی، وقوع تخلف احراز نشد، باید بطور کامل حمایت شوند. همه اعضای هیأت‌های بررسی و رسیدگی و هیأت‌ها باید به اعلا درجه بکوشند تا حقوق و منصب و شغل و آبروی مدعی علیه تهدید نگردد.
2. هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی مکلف است در بدو رسیدگی حقوق مدعا علیه و مراحل رسیدگی را شرح داده و وی را به حقوق خود آگاه کند.
3. هیات رسیدگی به تخلفات مسئول حفظ آبروی افراد در مسیر رسیدگی می باشد. اگر در هر مرحله از رسیدگی ثابت شود که مدعی صداقت نداشته و قصد آزار مدعا علیه را داشته است، می تواند بر اساس تبصره ماده 8 قانون و مقررات انتظامی اعضای هیات علمی دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور و با حکم رییس دانشگاه مجازات مناسب (شامل تذکر و یا توبیخ با درج در پرونده) برای او در نظر بگیرد. ضمناً باید تمام تلاش های لازم صورت پذیرد تا خسارت های مادی و معنوی مدعا علیه به دلیل رسیدگی به پرونده مزبور جبران شود. در صورت عدم جبران خسارتها، حق مدعی جهت رجوع به مراجع قضایی محفوظ است.

اصل 3: رعایت انصاف

1. تحقیق و رسیدگی به تخلفات باید منصفانه انجام گیرد و حقوق همه اطراف و اعضای درگیر در نظر گرفته شود.
2. زمانی که فردی مورد ادعا واقع می شود و مرحله بررسی و تحقیق آغاز می شود باید بتواند از خود دفاع کند. او هم چنین اجازه دارد که سؤال پرسد، اطلاعات، شاهد و یا مدرک ارائه دهد و در خصوص اظهارات شهود و گزارشات مربوط به مراحل مختلف رسیدگی اظهار نظر نماید و از خود دفاع کند.

3. مدعی، مدعا علیه، شاهد و هر کسی که در مراحل رسیدگی به تخلف شرکت دارند هنگامی که برای رسیدگی مراجعه می نماید می تواند همراه با وکیل قانونی و یا یک نفر از دوستان، و یا همکاران خود یا نماینده مؤسسه در جلسات رسیدگی شرکت نماید.

4. مراحل رسیدگی از تصمیم گیری نهایی و صدور حکم مستقل می باشد. لذا پس از اتمام رسیدگی، گزارش نهایی با نظر کمیته اخلاق تهیه شده و جهت صدور رای به هیات انتظامی هیات علمی، کارکنان و یا کمیته انضباطی دانشجویان، ارسال می شود تا حکم مناسب صادر گردد.

اصل 4: رعایت حداکثری محرمانگی

1. باید حداکثری محرمانگی رعایت شود. بدین صورت که هیچ شخص ثالثی نباید فرد مدعی یا مدعا علیه را بشناسد و از ادعای مربوطه مطلع شود.
2. فقط در صورتیکه برای انجام بررسی و تحقیق ضرورت داشته باشد حداقل اطلاعات لازم ارائه شود. اطلاع شخص ثالث در ارتباط با مدعی و مدعا علیه و یا مرحله رسیدگی باید با توجه به رعایت حد اعلاای محرمانگی باشد و شخص ثالث نسبت به اصل رازداری توجیه شده باشد.
3. در راستای جلوگیری از آشکار سازی اطلاعات باید تعهدنامه های رازداری اخذ گردد. تخلف از رازداری عکس العمل های انضباطی در پی خواهد داشت.
4. اصول رازداری باید به طور کامل برای شهود نیز رعایت شود. (مخصوصاً در مواردی که نیاز به حمایت دارند یا احتمال آسیب وجود دارد)
5. آشکار سازی اطلاعات و شواهد و محل و نحوه دسترسی به آنها نیز باید در حد اقل ممکن و محدود به افراد دخیل در فرآیند رسیدگی به تخلف و در حد رفع نیاز باشد.
6. بر اساس اصول قانونی امنیت و مصونیت شهروندان و منع تجسس (اصول 22 و 25 قانون اساسی) اعضا و کارشناسان رسیدگی به تخلفات پژوهشی مجاز به تجسس در زندگی خصوصی مدعا علیه نمی باشند.

اصل 5: صداقت و امنیت

1. مراحل رسیدگی به تخلفات پژوهشی باید در امنیت و با صداقت همه جانبه صورت گیرد.

2. هر فردی که در مراحل بررسی و تحقیق وارد می شود باید انصاف و بی طرفی را رعایت نمایند.

3. هر یک از اعضای هیأت‌های مربوط به رسیدگی بر اساس بند 4 اصل اول اصول رسیدگی باید رئیس هیات رسیدگی را از هر گونه تعارض منافع خودشان مطلع سازند.

4. مراتب عدم تعارض منافع باید قبل از شروع بررسی ها توسط خود اعضا امضا و ثبت گردد.

5. هر گاه خود رئیس هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی با افراد و یا موضوع فرد مسئول در مورد مبحث پیش آمده، تعارض منافی داشته باشد باید به رئیس دانشگاه/موسسه اطلاع دهد تا برای رسیدگی به پرونده مذکور جایگزین مناسب تعیین شود.

تبصره 1: صرف ادعای تعارض منافع افراد را از مراحل رسیدگی خارج نمی کند. رئیس هیات تخلفات ادعای تعارض منافع را بررسی کرده و نسبت به صحت و اهمیت آن در رسیدگی به پرونده تصمیم می گیرد. ادعای تعارض منافع و تصمیم رئیس هیات مبنی بر حذف و یا ادامه حضور فرد در طی مراحل باید ثبت شده و در گزارش مربوطه ذکر شود.

تبصره 2: در صورتیکه مشخص شود فردی تعارض منافع داشته ولی بیان نکرده است، باید بلا فاصله از حضور در ادامه رسیدگی ممانعت به عمل آید. رسیدگی تا تعیین فرد جایگزین متوقف می ماند و حد اکثر ظرف یک هفته رئیس هیات رسیدگی باید فرد جایگزین را تعیین و رسیدگی را ادامه دهد.

7. در راستای شفافیت بیشتر و در صورت امکان پیشنهاد می شود فردی از سایر دانشگاهها/ موسسات برای همکاری در مرحله بررسی و تحقیق دعوت شود.

8. همه اطلاعات شواهد و مستندات حداقل در طبقه خیلی محرمانه قرار دارد و رئیس هیات تخلفات باید برای اطمینان از این اصل اقدامات لازم را انجام دهد.
9. برای حفظ امنیت و صداقت باید تمام اطلاعات و گزارشها به اطلاع افرادی که در مراحل مختلف دخیل هستند برسد.

اصل 6: حفاظت و جلوگیری از خسارت

در فرایند رسیدگی و اقدامات مربوطه باید دقت شود تا افراد در برابر موارد ذیل حفاظت شوند:

1. ادعاهای پوچ و سوء نیت ها
2. خدشه دار شدن شهرت و اعتبار افراد قبل از احراز وقوع تخلف .
3. خدشه دار شدن مقام و اعتبار افرادی که تخلف را گزارش می کنند .
4. باید در مراحل رسیدگی دقت شود آیا گزارش تخلف ضرورت داشته است و یا صرفاً از روی بد خواهی تهیه شده است. در صورتیکه مشخص شود گزارش همراه با سوء نیت و از روی بدخواهی بوده است طبق بند 3 اصل دوم اقدام لازم صورت گیرد.
5. در مرحله بررسی و تحقیق، تحقیقاتی که می تواند منجر به خدشه دار شدن آبروی مدعا علیه شود تا زمانی که دلایلی قوی برای محتمل بودن تخلف وجود نداشته باشد نباید انجام شود .
6. فقط پس از پایان تمام مراحل رسیدگی و بررسی اعتراضها و مراحل تجدید نظر وقتی هیات تصمیم گیری نهایی حکم را صادر نمود مجازات ها قابل اجرا هستند.
7. رئیس هیئت رسیدگی باید از امنیت و درستی مراحل رسیدگی مطمئن باشد و برای رفع هر گونه شبهه اقدامات لازم را انجام دهد.
8. رئیس هیات تخلفات پژوهشی دانشگاه در صورت مواجهه با مواردی که نیاز به برخورد سریع دارند در طول رسیدگی به تخلفات پژوهشی باید مراتب را سریعاً به هیات مرکزی رسیدگی به تخلفات وزارت بهداشت گزارش کند شامل :

(الف) در خطر بودن سلامت و امنیت انسان ها و یا حیوانات

(ب) تهدید منابع مربوط بهداشت عمومی

(ج) وجود نشانه های واضح مبنی بر ارتکاب جرم

فصل سوم: ارکان و نحوه رسیدگی به تخلفات پژوهشی

ماده 1: ساختار هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی دانشگاهها و موسسات علمی و پژوهشی شامل افراد زیر می باشد:

- رئیس هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی
- هیات بررسی و تحقیق
- کمیته اخلاق
- هیات تصمیم گیری و صدور حکم (هیات های انتظامی اعضای هیات علمی، کارکنان، دانشجویی)

ماده 2: رئیس هیات رسیدگی با حکم رئیس دانشگاه منصوب می شوند. رئیس هیات رسیدگی با توجه به موضوع تخلف اعضای هیات رسیدگی به تخلفات را تعیین می کند.

ماده 3: هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی به عنوان یک هیأت تخصصی تشکیل می شود و دارای حد اقل سه عضو شامل رییس هیات تخلفات و دو نفر از اعضای هیات علمی دانشگاهها و موسسات علمی پژوهشی کشور می باشد.

ماده 4: اعضای هیات های رسیدگی از متخصصین آگاه به موضوع گزارش و توسط رئیس از بین اعضای هیات علمی خوشنام و فاقد محکومیت قضایی، اداری و پژوهشی انتخاب می شوند.

تبصره 1: اعضای هیات علمی بر اساس موضوع تخلف پژوهشی انتخاب می شوند و ممکن است ثابت نباشند.

تبصره 2: در صورت نیاز، هیات رسیدگی به تخلفات می تواند از یک حقوقدان برای شرکت در جلسات دعوت به عمل آورد.

تبصره 3: در مواردی که مدعا علیه از بانوان باشد، بهتر است حداقل یکی از اعضای هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی از بانوان انتخاب شود.

ماده 5: هیات مرکزی رسیدگی به تخلفات در پژوهشهای علوم پزشکی در معاونت پژوهش و فن آوری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی تشکیل می شود.

ماده 8: ساختار هیات مرکزی رسیدگی به تخلفات پژوهشی وزارت بهداشت مشابه دانشگاهها و موسسات آموزشی و پژوهشی می باشد. رئیس هیات مرکزی رسیدگی به تخلفات پژوهشی به پیشنهاد معاون پژوهش و فن آوری با حکم وزیر بهداشت درمان و آموزش پزشکی منصوب شده و در همکاری با کمیته کشوری اخلاق در پژوهشهای علوم پزشکی و هیات های مرکزی انتظامی تخلفات اعضای هیات علمی، کارکنان و کمیته انضباطی دانشجویان بر اساس این دستورالعمل به موضوع تخلفات پژوهشی رسیدگی خواهد کرد.

- ماده 7: وظایف هیات مرکزی رسیدگی به تخلفات پژوهشی شامل موارد زیر می باشد:
1. رسیدگی به گزارشات و تخلف های پژوهشی مربوط به مدیران ارشد دانشگاهها/موسسات و یا بخشهای ستادی وزارت بهداشت درمان آموزش پزشکی
  2. نظارت بر عملکرد هیات های رسیدگی به تخلفات پژوهشی دانشگاهی و بررسی گزارشات ارسالی
  3. ارائه مشاوره و راهنمایی به هیات های منطقه ای
  4. رسیدگی اعتراضات مربوط به رسیدگی در هیات های دانشگاهها/موسسات
  5. رسیدگی به موارد تخلف پژوهشی دانشگاهی بر اساس درخواست هیات رسیدگی به تخلفات در دانشگاهها

فصل چهارم : رسیدگی

الف: دریافت گزارش ها و شکایات

ماده 1: گزارشات و شکایات پژوهشی باید بصورت مکتوب به دبیرخانه هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی ارسال شود.

تبصره 1: گزارش و ادعای اولیه می تواند بدون نام صورت گیرد ولی در صورت اعلام رییس هیأت مبنی بر احتمال ورود شکایت مذکور و شروع بررسی گزارش دهنده باید اطلاعات و یا گزارش خود را با ذکر مشخصات خود در اختیار هیات تخلفات پژوهشی قرار دهد. در صورت تصمیم به رسیدگی باید مشخصات مدعی علیه و مدعی معلوم باشد و متن گزارش حاوی اطلاعات زیر باشد:

1. مشخصات کامل مدعی و اطلاعات لازم جهت تماس
2. توصیف تخلف وانگیزه مدعی از ارسال گزارش یا تقدیم شکایت
3. شواهد و مستندات
4. نام و اطلاعات تماس مربوط به مدعا علیه
5. نام و مشخصات شهود(در صورت وجود)
6. امضا

تبصره 2: در صورتیکه مدعی از ارائه اطلاعات لازم خود داری کند و موضوع به تشخیص رییس هیأت مهم باشد، دانشگاه یا موسسه می تواند پیگیری گزارش را راساً ادامه دهد.

تبصره 3: مدعی می تواند فرد حقیقی (اعضای هیئت علمی، کارمندان، دانشجویان) و یا حقوقی (کمیته اخلاق، شورای پژوهشی دانشگاه، موسسه و ...) باشد.

ماده 2: دبیر خانه هیات تخلفات پژوهشی باید برای هر گزارش واصله یک پرونده تشکیل داده و تمام مدارک مربوطه را ضمیمه گزارش رسیده نماید. شکایات واصله محرمانه بوده و باید شرایطی ایجاد شود که حد اعلاى محرمانگی تا انتهای رسیدگی حفظ شود.

ب: تصمیم گیری توسط هیات تخلفات پژوهشی

ماده 3: رئیس هیأت با بررسی گزارش و یا اعتراض رسیده بلافاصله هیأت رسیدگی به تخلفات را با انتخاب دو عضو دیگر تشکیل می دهد. هیأت می تواند مراحل رسیدگی را آغاز نموده و هیات بررسی و تحقیق را تشکیل دهد. در صورت تصمیم به عدم رسیدگی باید دلایل تصمیم خود را مکتوب نموده در پرونده مربوطه بایگانی کند. این تصمیم به مدعی و محل ارسال گزارش نیز اطلاع داده می شود

ماده 4: پس از دریافت اولیه اظهارات و بررسی آن، در صورتی که موضوع گزارش مربوطه به به ضرر و خطر به همکاران، محیط پژوهش، بیماران و حیوانات آزمایشگاهی و غیره شود (بند 11 اصل 6 از اصول کلی)، رئیس هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی باید با مداخله فوری اقدامات لازم را صورت بخشد.

ماده 6: در صورتیکه تصمیم به رسیدگی گرفته شود، باید مدارک کافی برای ادامه رسیدگی جمع آوری شده و بررسی و تحقیق لازم به عمل آید.

ماده 7: در صورتی که تصمیم بر عدم رسیدگی بود مدعی میتواند دلایل عدم رسیدگی را جویا شود و در صورت وجود مدارک جدیدی ارائه کند.

ماده 8: رسیدگی به پرونده در محلی صورت خواهد گرفت که تخلف در آن صورت گرفته است.

تبصره 3: رئیس هیات حداکثر ظرف مدت 2 هفته از رسیدن ادعا باید تصمیم به شروع رسیدگی یا رد شکایت تا گزارش را اتخاذ نماید .

ج: بررسی و تحقیق

ماده 9: رئیس هیات رسیدگی پس از تصمیم مبنی بر ادامه رسیدگی، هیات بررسی را تشکیل داده و اعضای آنرا تعیین می کند.

تبصره 4: با تشکیل هیات بررسی، مدعی و مدعا علیه باید از وجود پرونده و مرحله رسیدگی و مشخصات اعضای هیأت بررسی مطلع شوند.

تبصره 5: در صورتیکه مدعی یا مدعا علیه در هر مرحله از رسیدگی با ارائه مدارک کافی وجود هر گونه تعارض منافع با هر یک از اعضای هیات بررسی را به اثبات برسانند بر عهده ی رئیس هیات تخلفات است که اقدام لازم را انجام دهد. در غیر اینصورت دلایل عدم تغییر در ترکیب اعضا و اعتراض مذکور باید ضمیمه پرونده شده و در گزارش ها به آن اشاره شود.

ماده 10: هیات بررسی، گزارش رسیده و شواهد و مدارک مرتبط را به دقت ارزیابی می نماید و حداقل یکبار با مدعی و مدعا علیه جداگانه مصاحبه می کند. گزارش هیأت بررسی به رئیس هیأت رسیدگی به تخلفات پژوهشی با امضای همه افراد و درج نظرات مدعی علیه و مدعی و اکثریت هیأت بررسی ارسال می گردد.

ماده 11: رونوشت گزارش هیات بررسی باید برای مدعی و مدعا علیه ارسال می شود. آنها حداکثر تا سه هفته فرصت خواهند داشت نظرات یا اعتراض خود را در خصوص نتیجه بررسی به رئیس هیات رسیدگی به تخلف های پژوهشی ارائه دهند.

ماده 12: در این مرحله از رسیدگی نوع تخلف، افراد متخلف و نقش آنها در تخلف مشخص می شود.

ماده 13: در طول بررسی ممکن است تخلفات دیگری نیز که توسط مدعا علیه یا همکاران او رخ داده باشد مشخص می شود.

ماده 14: مدعی و مدعا علیه باید با هیأت بررسی همکاری کامل نموده و نسبت به سوالات مربوط به پرونده پاسخ مناسب ارائه دهند. گزارش تمام مذاکراتی که با آنها و شهود صورت می گیرد باید ضمیمه پرونده شود.

ماده 15: هیأت رسیدگی پس از اتمام مراحل بررسی و تحقیق گزارش کاملی از مراحل رسیدگی را جهت ارسال به هیأت های انتظامی هیأت علمی، کارکنان و کمیته انضباطی دانشجویان تهیه می نماید. این گزارش شامل موارد زیر خواهد بود:

1. آیا فرد مورد ادعای تخلف پژوهشی مرتکب شده است یا خیر
2. تعیین نوع تخلف براساس بخش تعاریف
3. عمدی یا غیر عمدی بودن تخلف
4. جزئیات اقداماتی که برای رسیدگی صورت گرفته و مدارکی که جهت بررسی استفاده شده است
5. مشروح دفاعیات مدعا علیه و اعتراض او به گزارش ها
6. نظر کمیته اخلاق (در صورت وجود)
7. جزئیات تمامی مساعدت ها و کمک هایی که مدعا علیه از منابع مختلف برای انجام پژوهش دریافت نموده است.

د : اعتراض به نظر هیأت رسیدگی

ماده 16: رئیس هیأت رسیدگی به تخلفات پژوهشی موظف است گزارش نهایی رسیدگی شامل تمامی مراحل از وصول گزارش و یا شکایت تا و نظر هیأت بررسی و تصمیم نهایی هیأت تحقیق را تهیه نموده و به مدعی و مدعا علیه ابلاغ نماید.

ماده 17: در صورتیکه مدعی و یا مدعا علیه به گزارش هیأت رسیدگی اعتراض داشته باشند حداکثر ظرف سه هفته از دریافت گزارش کمیته اخلاق اعتراض خود را بصورت مکتوب و با ذکر دلایل کافی به دبیرخانه هیأت رسیدگی به تخلفات پژوهشی ارائه نماید.

تبصره 6: ارائه مدارک جدید در دفاع از خود توسط هر یک از طرفین بلامانع است.

ماده 18: اعتراض مدعی یا مدعا علیه به گزارش هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی در کمیته اخلاق بررسی خواهد شد.

ماده 19: کمیته اخلاق می تواند بر اساس شواهد موجود نسبت به گزارش تخلف تصمیم گیری کرده و یا از هیات رسیدگی درخواست نماید تحقیقات بیشتری صورت دهد. و نتیجه نهایی را به رییس هیأت تخلفات پژوهشی ارسال نماید.

ماده 20: رئیس هیات رسیدگی به تخلفات پس از تکمیل تحقیقات و رسیدگی به اعتراض ها توسط کمیته اخلاق، گزارش نهایی رسیدگی را تهیه نموده و در صورتیکه مبنی بر احراز تخلف پژوهشی باشد حسب مورد به هیات های انتظامی سه گانه شامل هیات تخلفات اعضای هیات علمی، کارکنان، و دانشجویان ارسال می نماید. در صورت رد شکایت یا گزارش پرونده وی را بایگانی نماید. این اعلام نظر باید به مدعی و مدعی علیه نیز اطلاع داده شود.

و: تصمیم گیری و صدور حکم

ماده 21: هیئت های انتظامی اعضای هیات علمی و کارکنان، و کمیته انضباطی دانشجویان پس از دریافت گزارش هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی در مورد تخلف پژوهشی تصمیم گیری کرده و رای نهایی را صادر می کند و جریمه متناسب با تخلف را تعیین می کند.

ماده 22: هیات های انتظامی در صورتی که تحقیقات را ناکافی تشخیص دهند، می توانند بررسی های تکمیلی را انجام داده و یا مجددا گزارش را به هیات رسیدگی عودت داده و درخواست نمایند در خصوص موارد تعیین شده تحقیقات بیشتری صورت گیرد.

ماده 23: در صورتیکه مدعی و مدعا علیه به تصمیم هیات های انتظامی اعتراض داشته باشند، بر اساس آئین نامه مربوطه به اعتراض آنها رسیدگی خواهد شد.

ماده 24: در صورتیکه مجازات پیشنهاد شده شامل تذکر شفاهی، تذکر کتبی و یا توبیخ کتبی باشد، رئیس دانشگاه یا موسسه می تواند بدون نیاز به ارسال پرونده به هیات های انتظامی یکی و به پیشنهاد هیات رسیدگی به تخلفات یکی از بند های 1، 2 و یا 3 مربوط به مجازات های انتظامی تصریح شده در تبصره ماده 8 قانون مقررات اعضای هیات علمی¹ را برای مدعی مذکور در نظر بگیرد.

ه) ملاحظات لازم در مورد مدعی و مدعا علیه

ماده 25: در صورتیکه معلوم شود گزارش ارسالی صحت نداشته و فرد از روی عمد و جهت اذیت گزارشی بر علیه فردی ارسال نموده است، گزارش موضوع توسط رییس هیئت به رئیس دانشگاه ارسال می شود و طبق مقررات اقدام لازم صورت می گیرد. ضمنا باید تمام تلاش های لازم صورت پذیرد تا خسارت های مادی و معنوی مدعا علیه به دلیل رسیدگی به پرونده مزبور جبران شود.

ماده 26: در صورتیکه در مراحل مختلف رسیدگی از اعتراض و شکایت خود صرف نظر نماید، هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی می تواند مراحل رسیدگی تا صدور رای نهایی ادامه دهد.

ماده 27: مدعی مدعا علیه باید از زمان تصمیم رئیس هیات تخلفات پژوهشی نسبت به ادامه روند رسیدگی به پرونده تخلف از موضوع مطلع شود. مدعا علیه حق دارد از مراحل بررسی تخلف آگاه و از جزئیات آن مطلع شود. باید از ادعایی که به خاطر آن وارد مرحله بررسی نهایی می شود و یا هر ادعای جدیدیکه مطرح می شود آگاه شود. در موعد تعیین شده نسبت به گزارشات و

¹ این موارد شامل موارد زیر می باشد ۱. احضار و اخطار شفاهی ۲. اخطار کتبی با درج در پرونده ۳. توبیخ کتبی با درج در پرونده

تصمیمات اتخاذ شده اظهار نظر یا اعتراض نماید. نظرات او ضمیمه پرونده شده و بر اساس دستورالعمل مورد رسیدگی خواهد گرفت.

ماده 28: مدعی و مدعا علیه حق گرفتن وکیل قانونی و یا مشاور دارد. در صورت ارائه وکالت نامه رسمی دادگستری، وکیل می تواند بجای مدعا علیه در جلسات رسیدگی بجای موکل خود شرکت پرونده وی را مطالعه و ابلاغ ها را به نشانی خود درخواست نماید. البته هیات رسیدگی به تخلفات در صورت نیاز می تواند مدعی یا مدعا علیه را در جلسات احضار نماید.

ماده 29: اگر مدعی یا مدعا علیه در مسیر رسیدگی به پرونده از سمت خود استعفا دهد تاثیری در مراحل رسیدگی نخواهد داشت.

ماده 30: در صورت فوت یا حجر مدعا علیه ، و در صورت نیاز به اظهارات او رسیدگی متوقف می شود. در صورتیکه برای رسیدگی به شکایت نیازی به اظهارات مدعا علیه نباشد، رسیدگی به تخلف گزارش شده ادامه می یابد. تصمیم این موضوع به عهده کمیته اخلاق می باشد

فصل پنجم: جریمه‌ها

ماده 1: هیات رسیدگی به تخلفات پژوهشی می‌تواند پس از نتیجه‌گیری جریمه مناسب را در انتهای گزارش ارسالی به هیات‌های انتظامی پیشنهاد نماید و هیات‌های مذکور جریمه‌های ذکر شده در قوانین و مقررات تصریح شده در مقررات انتظامی اعضای هیات علمی، کارمندان و دانشجویان که از توبیخ شفاهی تا اخراج از دانشگاه و یا موسسه و انفصال دائم از خدمات دولتی برای متخلف در نظر خواهند گرفت.

تبصره 1: در موارد تخلفات پژوهشی فصل اول دستورالعمل که بسیار شدید ارزیابی می‌شوند، باید جریمه مناسب و بیش از توبیخ کتبی با درج در پرونده برای متخلف در نظر گرفته شود.

ماده 2: علاوه بر اقداماتی که توسط هیات‌های انتظامی اعضای هیات علمی و کارکنان، و کمیته انضباطی دانشجویی صورت خواهد گرفت، هیات رسیدگی می‌تواند جریمه‌های زیر به تناسب موضوع از مراجع ذیربط در دانشگاه/موسسه تقاضا نماید:

الف) خارج کردن مقاله و مقالاتی که از تحقیقاتی بر اساس تخلف صورت گرفته است توسط مجله و اعلام آن در مجله

ب) توقف فرد متخلف از ادامه همکاری در پروژه‌های تحقیقاتی با مدت معلوم توسط شورا یا شوراهای پژوهشی مرتبط

ج) در نظر گرفتن ناظر مستقیم بر فعالیتهای تحقیقاتی بعدی متخلف با مدت یک الی سه سال توسط شورا یا شوراهای پژوهشی مرتبط

د) جبران خسارت وارد شده به بیماران، حمایت‌کننده مالی و امکانات دولتی مطابق قوانین موجود

و) کم کردن نمره پایان‌نامه و یا تکرار پایان‌نامه با موضوع جدید در صورتی که تخلف در پایان‌نامه دانشجوی رخ داده باشد توسط معاونت آموزشی دانشگاه یا موسسه مرتبط

ه) اعلام عمومی تخلف صورت گرفته توسط فرد در دانشگاه، موسسه و یا مرکز تحقیقاتی

ضمیمه شماره ۱: نمودار مراحل رسیدگی به تخلفات پژوهشی

غیر قابل استناد